

مجموعه معالات رگزیده
پژوهیں پایش شرط پژوهی

مشروطه خواهی و روشنفکری در ایران

ماده ۳۵ بیان کامل های
نیز معاشر

درست پذیر

این مقاله درباره مشروطه خواهی و روشنفکری در ایران است. این مفاهیم از نظر تاریخی و فلسفی دارای محتوای عمیق و پیچیده‌اند. مشروطه خواهی معمولاً به افرادی اشاره دارد که برای اصلاحات سیاسی، اقتصادی یا اجتماعی مطالبی را در مقابل حکومت ارائه می‌کنند. روشنفکری نیز ممکن است به ایدئوگرایی‌ها یا نظریه‌هایی اشاره کند که در این دوره تأثیرگذار بودند. مطالعه این مقاله می‌تواند برای درک عمیق‌تر از تاریخ ایران و فلسفه اسلامی مفید باشد.

معاونت فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

فهرست مقالات

۱. هنر ملکم خان در گیرودار روشنگری و قدرت سید محمد کاظمی
۲. حسنه حسنی، کانون اشتراک روشگران مشروطه حسنه حسنی
۳. سعتها و بدایع انقلاب مشروطه عصی اکبر امینی
۴. حکمت شیرازی، گاهی به شکل گیری نسل دوم روشنگری نهضت مشروطه تکاوه بیات
۵. آیتهای روحی در مشروطه ایرانی و مشروطه عثمانی احمد جانیز
۶. شانگان مشروطه خواهی در سرگذشت حاجی بابای اصفهانی و میاحتانه ابراهیم یک سحر خلبانی
۷. اقترانهای تاریخی و تأثیر نوآندیشی در ایران ملاحظاتی در باره جریان روشنگری عصر مشروطه ابوالفضل دلاوری
۸. بررسی پارادوکسیکالیته ماهیت پارادایسی روشنگری (دو گفتمان غربی و مشروطه) حسین رفیع و سید محمد جواد فرجی
۹. مساهمت و مشارکت نوآندیشان دینی در بسط و توسعه مفاهیم نوآین در مشروطه احسان شاکری خوئی
۱۰. «ملت» در کشاکش میان نیروهای اجتماعی در آستانه انقلاب مشروطه در ایران بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی

نیازگان مشروطه خواهی در سرگذشت حاجی بابای اصفهانی و سیاحت‌نامه ابراهیم بیک

محسن خلیلی^۱

چکیده

هنگامی که از هربت به عنوان فرآیند یاد می‌شود، از استمرار پدیده‌های تاریخمندی سخن به میان می‌آید که یک فرد، گروه، قوم یا ملت، در مقام پاسخ به پرسش‌هایی که از او درباره گذشته‌اش پرسیده‌اند، برمی‌آید. پرسش‌هایی مانند کیستی، کجا بی، چیستی، و چهودگی، همگی، نیازگان شناسی شخص‌های واقعاً موجود و بازشناسی تمایزهای تاریخاً موجود، است که بر اینرویه از مفهوم‌ها و گزارهای استوار می‌گرددند که «خود» را در برابر «دیگر»، شکل می‌دهند. هنگامی که بخواهیم از خلال برخی متن‌های ایران‌شناسانه، به بازشناسی ریشه‌های فروافتادن دودمان قاجاریه، نظر یافکنیم، بی‌گمان، سرگذشت‌ها/سیاحت‌نامه‌ها، پیش چشم خواننده پژوهشگر، جلوه‌گری می‌کنند. جیمز موریه در سرگذشت حاجی بابای اصفهانی، نگاهی متقدانه، پیش خود ساخته است تا فسادهای گونه‌گون در جامعه ایرانی روزگار قاجار را پیش چشم خواننده بیاورد. سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ، انتقاد همه جانبه‌ای است بر حیات جامعه ایرانی. زین العابدین مراغه‌ای، از کهنه عادات‌های گذشته، روی برداشته، و به ارزش‌های جدید روی آورده است. نگارنده، بر این باور است که کندوکاو در ویژگی‌های فرهنگی «خود»، به طرزی عقلانی همراه می‌شود با بر ملاسازی ویژگی‌های «دیگری». بنابراین، می‌توان با تحلیل متن‌های مکتوب همپیوند با یک روزگار تاریخی، به این دستاورده رسید که نگارنده‌گان آثار کلاسیک، به طرزی مضرم، هنگامی که به توصیف کاراکتر خود، می‌پرداخته و از آن انتقاد می‌نموده‌اند، در حقیقت، به آشکارسازی مطلوب‌های ذهنی خود، که آن را نزد دیگران می‌بافته‌اند، دست می‌زده‌اند. نگارنده، با تحلیل متن دو داستان/تاریخ (سرگذشت حاجی بابا و سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ)، به بازشناسی نیازگان زوال «خود» و برآمدن «دیگری» پرداخته است.

وازگان کلیدی: مشروطه‌شناسی، بازشناسی خود، بازشناسی دیگری، انتقاد اجتماعی، سرگذشت حاجی بابای اصفهانی، سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ.

۱۵. ملکیان، مصطفی (۱۳۸۹)، مهرماندگار، تهران، نگاه معاصر، چاپ دوم.
۱۶. موریه، جیمز چاستی نین (۱۳۷۹)، ماجراهای حاجی بابای اصفهانی در انگلستان، ترجمه مهدی افشار، تهران، زرین.
۱۷. موریه، جیمز چاستی نین (۱۳۸۰)، سرگذشت حاجی بابای اصفهانی، ترجمه میرزا حبیب اصفهانی، ویرایش جعفر مدرس صادقی، تهران، نشرمرکز، چاپ دوم.
۱۸. وحدت، فرزین (۱۳۸۳)، رویارویی فکری ایران با مدرنیت، ترجمه مهدی حقیقت خواه، تهران، ققنوس.